

برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهر بهاباد با استفاده از الگوی تحلیل SWOT

دکتر حسن حکمت‌نیا*^۱

^۱ استادیار دانشگاه پیام نور

تاریخ پذیرش: ۸۹/۱/۲

تاریخ دریافت: ۸۹/۸/۳۰

چکیده

کاربری زمین شهری، جزو مفاهیم پایه و اصلی دانش شهرسازی و در واقع شالوده شکل‌گیری آن است و به اندازه‌ای اهمیت دارد که برخی از برنامه‌ریزان شهری در کشورهای پیشرفته آن را مساوی با برنامه‌ریزی شهری می‌دانند. هدف از این مقاله تشریح انواع کاربری‌ها در سطح شهر بهاباد با توجه به مکان قرارگیری آنها و شناسایی کمبودهای این شهر از نظر کاربری‌های مورد نیاز و بررسی وسعت، سرانه، تراکم و پراکندگی هر یک از آنها و نهایتاً ارائه الگوی توسعه آتی و راهکارهایی برای دستیابی به توسعه مطلوب است. روش تحقیق در این مقاله مبتنی بر رویکرد توصیفی - تحلیلی است که برای تدوین چارچوب نظری تحقیق و مروری بر تحقیقات پیشین، از روش کتابخانه‌ای (اسنادی) بهره گرفته شد و نتایج با استفاده از تکنیک SWOT تحلیل گردید. یافته‌های تحقیق با توجه به وضع موجود شهر تا سال ۱۳۸۸ بیانگر این است که بعضی از کاربری‌های شهر از نظر سرانه (به ازای هر نفر) و سطح (مسافت)، در وضعیت نامطلوب بوده و از سوی دیگر بعضی از کاربری‌ها از این نظر در جایگاه مطلوب و مناسبی قرار گرفته‌اند. این وضعیت بیانگر عدم تعادل و ناهماهنگی بین کاربری‌ها است که از عدم دقت نظر کافی برنامه‌ریزان شهری در زمان تهیه آن‌ها ناشی می‌شود. بنابر این باید برنامه‌ریزان اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و جغرافیایی را در فرآیند برنامه‌ریزی کاربری در نظر داشت تا این فرآیند چه در مرحله تهیه توسعه پایدار و چه در مرحله اجرا به موفقیت بیانجامد.

واژگان کلیدی: برنامه‌ریزی، برنامه‌ریزی کاربری اراضی، شهر بهاباد، الگوی تحلیل SWOT

فهرست منابع و مراجع

۱. آکالاگان، جی، آر (۱۳۷۸)، *کاربری زمین اثر متقابل اقتصادی، اکولوژی و هیدرولوژی*، ترجمه منوچهر طیبیان، انتشارات دانشگاه تهران، تهران.
۲. ابراهیم‌زاده، عیسی و مجیر اردکانی (۱۳۸۵)، «*ارزیابی کاربری اراضی شهری اردکان فارس*». مجله جغرافیا و توسعه، سال چهارم. شماره پیاپی ۷.
۳. امین‌زاده، بهناز (۱۳۷۸)، *نقش زمین در توسعه پایدار*، مجموعه مقالات همایش زمین و توسعه، تهران.
۴. بحرینی، سیدحسین (۱۳۷۷)، *فرایند طراحی شهری*، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اول، تهران.
۵. پیرآن (۱۳۸۱)، *برنامه‌ریزی کاربری اراضی برای توسعه شهری*، ترجمه کیوان کریمی، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اول.
۶. پورمحمدی، محمدرضا (۱۳۸۲)، *برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری*، چاپ اول، انتشارات سمت، تهران.
۷. حسین‌زاده‌دلیر، کریم (۱۳۸۴)، *پایداری و ناپایداری شهرها از منظر توسعه پایدار شهری*، انتشارات دانشگاه تبریز، تبریز.
۸. حکمت‌نیا، حسن و میرنجف موسوی (۱۳۸۵)، *کاربرد مدل در جغرافیا با تأکید بر برنامه‌ریزی شهری و ناحیه‌ای*، انتشارات علم نوین، یزد.
۹. رضویان، محمدتقی (۱۳۸۱)، *برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری*، انتشارات منشی، چاپ اول، یزد.
۱۰. زیاری، کرامت‌الله (۱۳۸۱)، *برنامه‌ریزی و کاربری اراضی شهری*، انتشارات دانشگاه یزد.
۱۱. زیاری، کرامت‌الله (۱۳۸۲)، *برنامه‌ریزی شهرهای جدید*، انتشارات سمت، چاپ سوم، تهران.
۱۲. سرور، رحیم (۱۳۸۴)، *جغرافیای کاربردی و آمایش سرزمین*، انتشارات سمت، تهران.
۱۳. سعیدنیا، احمد (۱۳۸۲)، «*کتاب سبزه*»، جلد دوم: کاربری زمین شهری، انتشارات سازمان سازمان شهرداری‌های کشور، چاپ دوم.
۱۴. سیف‌الدینی، فرانک، *فرهنگ واژگان برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای*، انتشارات دانشگاه شیراز، چاپ اول، ۱۳۷۸.
۱۵. شراینی، حسین (۱۳۸۲)، *ساماندهی مکان*، انتشارات دانش‌آفرین.
۱۶. شکویی، حسین (۱۳۸۴)، *دیدگاه‌های نو در جغرافیای شهری*، جلد اول، انتشارات سمت، تهران.
۱۷. شیعیه، اسماعیل (۱۳۷۵)، *مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی شهری*، چاپ پنجم، انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران.
۱۸. صابری‌فر، رستم (۱۳۷۸)، *نقد و تحلیل برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری شهر مشهد*، پایان‌نامه دوره دکترای جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران.
۱۹. عابدین درکوش، سعید (۱۳۷۲)، *درآمدی بر اقتصاد شهری*، انتشارات نشر دانشگاهی تهران، چاپ سوم، تهران.
۲۰. عسکری، علی، اسد رازانی (۱۳۸۱)، *برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری*، انتشارات نور علم، چاپ اول، تهران.
۲۱. کریمی، حمید (۱۳۸۰)، *توسعه پایدار شهری با تأکید بر کاربری زمین شهری خلاصه مقالات توسعه مسکن در ایران*، چاپ اول، تهران.
۲۲. *طرح هادی شهر بهاباد* (۱۳۷۹)
۲۳. مرادی مسیحی، وراز (۱۳۸۱)، «*برنامه‌ریزی راهبردی در کلان‌شهرها*»، انتشارات پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
۲۴. مرکز آمار ایران (۱۳۸۵-۱۳۴۵)، *سرشماری نفوس مسکن*، سال‌های ۱۳۴۵، ۱۳۵۵، ۱۳۶۵، ۱۳۷۵، ۱۳۸۵، تهران.
۲۵. مهدی‌زاده، جواد (۱۳۷۹)، «*برنامه‌ریزی کاربری زمین*»، تحول در دیدگاه‌ها و روش‌ها، فصل‌نامه مدیریت شهری، شماره ۴.

۲۶. مهندسین مشاور بوم آرای میهن (۱۳۷۹)، (طرح‌های) شهر بهاباد، مسکن و شهرسازی استان یزد.
۲۷. مهندسین مشاور پارس ویستا (۱۳۸۳)، سرانه کاربری‌های خدمات شهری، جلد اول، انتشارات سازمان شهرداری‌های کشور.
۲۸. هاشم‌زاده همایونی، مهرداد (۱۳۷۸)، زمین شهری کالا یا ثروت همگانی، مجموعه مقالات همایش زمین و توسعه شهری، تهران.
۲۹. هریسون، جفری و کارون جان (۱۳۸۲)، مدیریت راهبردی، ترجمه بهروز قاسمی، انتشارات هیأت، تهران.
۳۰. یکانی‌فرد، سیداحمدرضا (۱۳۸۴)، «تیین و ارائه الگوی بهینه کاربرد اراضی شهری در ایران»، مجله شهرداری ها، شماره ۷۱، تهران.

31. Best, R. H. (1999), *Land Use and Living Space Methuen*.
32. Catanese, J, Anthony & James. C. Snyder (1988), *Introduction to Urban Planning*, NewYork: McGraw, Hill. Inc.
33. Chapin, Francis. Stuart (1972), *Urban land use planning*, Second edition, University of Ill inois. These du doctorat, Alain Iarrius, universte du Toulouse II le Mirail T. Ioulouse. pp.3.
34. Turner. B. L & Meyer. W. B. (1994), *Global land use and land-cover change: An overview*, Cambridge University Press.